

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 84g/2017

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 386 alineatul (2) litera d) din Codul contravențional
(*participarea procurorului la examinarea cauzelor contravenționale*)

CHIȘINĂU

27 iunie 2017

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Tudor PANȚÎRU, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
Dna Victoria IFTODI,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 15 iunie 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 27 iunie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 386 alineatul (2) litera d) din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008, ridicată de către avocatul Eugeniu Fencovschi, în dosarul nr. 4r-185/2017, pendinte la Curtea de Apel Bălți.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională, la 15 iunie 2017, de către completul de judecată din cadrul Curții de Apel Bălți (Ala Rotaru, Ruslana Burdeniuc și Dumitru Pușca), în temeiul articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 15 noiembrie 2016, agentul constatator din cadrul Inspectoratului de Poliție Dondușeni, Igor Lungu, a întocmit în privința lui Ruslan Zaplîtnîi procesul-verbal cu privire la săvârșirea contravenției prevăzute de articolul 353 alin. (1) [*Ultragierea colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept, opunerea de rezistență*] din Codul contravențional. Cauza contravențională a fost remisă de către agentul constatator spre examinare instanței de judecată competente.

4. În cadrul examinării cauzei în instanța de judecată au fost audiați agentul constatator, partea vătămată, făptuitorul și martorii. În consecință, prin decizia Judecătoriei Edineț (sediul central) din 14 februarie 2017, Ruslan Zaplîtnîi a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de articolul 353 alin.(1) din Codul

contravențional și i s-a aplicat sancțiunea contravențională sub formă de amendă în mărime de 25 de unități convenționale, ceea ce constituie 500 lei.

5. Nefiind de acord cu decizia menționată *supra*, la 13 aprilie 2017, Ruslan Zaplitnii a atacat-o cu recurs, solicitând casarea acesteia și remiterea cauzei la rejudicare în alt complet de judecată.

6. La 17 mai 2017, avocatul Eugeniu Fencovschi a depus o cerere prin care a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 386 alineatul (2) litera d) din Codul contravențional.

7. Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 7 iunie 2017, s-a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării în adresa Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr. 78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 116 Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

[...]”

9. Prevederile relevante ale Codului contravențional al Republicii Moldova nr.218-XVI din 24 octombrie 2008 (republicat în M.O., 2017, nr.78-84, art.100) sunt următoarele:

Articolul 374 Procesul contravențional

„[...]”

(2) Procesul contravențional este activitatea desfășurată de autoritatea competentă, cu participarea părților și a altor persoane titulare de drepturi și de obligații, având ca scop constatarea contravenției, examinarea și soluționarea cauzei

contravenționale, constatarea cauzelor și condițiilor care au contribuit la săvârșirea contravenției.

[...]"

Articolul 385 Agentul constator

„(1) Agentul constator este reprezentantul autorității publice care soluționează, în limitele competenței sale, cauza contravențională în modul prevăzut de prezentul cod.

(2) Este desemnat ca agent constator funcționarul din autoritățile indicate la art.400-423¹⁰, împuternicit cu atribuții de constatare a contravenției și/sau de sancționare.”

Articolul 386 Procurorul

„(1) Procurorul participă la procesul contravențional în limitele competenței stabilite de prezentul cod.

(2) Procurorul este în drept:

- a) să pornească procesul contravențional;
- b) să aplice în cazurile prevăzute de lege sancțiune contravențională;
- c) să solicite aplicarea de către instanța de judecată a unei sancțiuni contravenționale;

d) să participe la examinarea cauzei în instanță de judecată atunci când procesul contravențional a fost pornit de el;

[...]"

Articolul 393 Autoritățile competente să soluționeze cauzele contravenționale

„(1) Sunt competente să soluționeze cauzele contravenționale:

- a) instanța de judecată;
- b) procurorul;
- c) comisia administrativă;
- d) agentul constator (organele de specialitate specificate la art. 400-423¹⁰).

[...]"

Articolul 396 Competența procurorului

„(1) Procurorul emite ordonanța cu privire la contravenția pe care a constatat-o în exercițiul funcției și o transmite autorității publice cu competență de examinare a contravențiilor.

(2) Procurorul constată și examinează contravențiile prevăzute la **art. 336**.

[...]"

Articolul 399 Competența agentului constator

„(1) Cauza contravențională se soluționează de agentul constator în a cărui rază teritorială a fost săvârșită contravenția. Acesta poate aplica sancțiunile prevăzute în

partea specială a cărții a doua în limitele competenței și numai în exercițiul funcțiunii.

(2) Agentul constator poate constata contravenții ale căror constatare, soluționare și sancționare sunt atribuite competenței unor alte organe. În astfel de cazuri, agentul va remite organelor respective procesele-verbale de constatare a contravențiilor.”

Articolul 452

Judecarea cauzei contravenționale

„(1) Cauza contravențională se judecă de instanța de judecată în ședință publică, oral, nemijlocit și în contradictoriu.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul a invocat, în esență, că dispozițiile articolului 386 alineatul (2) litera d) din Codul contravențional, care prevăd că „procurorul este în drept să participe la examinarea cauzei în instanța de judecată atunci când procesul contravențional a fost pornit de el”, sunt neconstituționale. Or, prin neparticiparea procurorului la examinarea celorlalte cauze contravenționale care nu au fost pornite de către acesta se încalcă dreptul la un proces echitabil, întrucât instanțele de judecată își arogă atribuții improprii, în special, de susținere a acuzării, fapt care aduce atingere principiului imparțialității judecătorului.

11. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, prevederea contestată contravine articolelor 20, 21 și 116 alin. (1) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de către avocatul Eugeniu Fencovschi, în dosarul nr.4r-185/2017, pendinte la Curtea de Apel Bălți, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

15. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost învestită prin articolul 135 alin.(1) lit.g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinenta prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

16. În același timp, o prevedere legală poate constitui obiect al jurisdicției constituționale doar în cazul în care normele constituționale invocate au incidență asupra normelor contestate.

17. Curtea reține că obiect al excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile articolului 386 alineatul (2) litera d) din Codul contravențional, care prevăd că procurorul este în drept să participe la examinarea cauzei în instanța de judecată atunci când procesul contravențional a fost pornit de el.

18. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, limitarea participării procurorului doar la examinarea cauzelor contravenționale pornite de el contravine articolelor 20, 21 și 116 alin.(1) din Constituție.

19. Curtea menționează că, potrivit Codului contravențional (articolele 400-423¹⁰), unul dintre participanții la procesul contravențional este agentul constator, care este reprezentantul autorității publice și care constată contravențiile atribuite în competență sau examinează cauza contravențională în modul prevăzut de Codul contravențional. Prin urmare, calitatea de agent constator o pot avea atât procurorul, cât și reprezentanții altor autorități publice, investiți prin lege cu respectiva competență.

20. Curtea menționează că sarcina de a demonstra vinovăția persoanei de comiterea unei contravenții revine agentului constator sau, după caz, procurorului.

21. Curtea reține că, în corespundere cu articolul 455 alin.(2) teza întâi din Codul contravențional, **prezența agentului constator sau, după caz, a procurorului**, în cazul în care acesta este parte în cauza contravențională, **la ședința de judecare a cauzei contravenționale este obligatorie.**

22. Curtea subliniază că rațiunea acestei obligații rezidă în imperativul bunei administrări a justiției, respectându-se în acest sens principiul contradictorialității. De altfel, potrivit articolului 452 alin. (1) din Codul contravențional, cauza contravențională se judecă de instanța de judecată în ședință publică, oral, nemijlocit și în **contradictoriu.**

23. În speță, Curtea remarcă că, în litigiul principal, instanța de judecată este chemată să se pronunțe (în ordinea recursului) asupra temeiniciei și legalității unei hotărâri judecătorești emise într-o cauză contravențională, intentată de către agentul constator din cadrul Inspectoratului de Poliție Dondușeni în baza articolului 353 alin. (1) [*Ultragierea colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept, opunerea de rezistență*] din Codul contravențional.

24. Prin urmare, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a prevederii referitoare la participarea procurorului la examinarea cauzei în

instanța de judecată atunci când procesul contravențional a fost pornit de el [articolul 386 alineatul (2) litera d) din Codul contravențional] vizează o abordare *in abstracto* care nu are legătură cu fondul litigiului principal, fiind o *actio popularis*, care este inoperabilă în cadrul rezolvării excepțiilor de neconstituționalitate, spre deosebire de controlul ordinar al constituționalității normelor. Or, prevederea contestată nu are consecințe juridice la soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței judecătorești în cadrul căreia a fost invocată.

25. În același timp, cu referire la normele constituționale invocate, Curtea observă lipsa unei legături de cauzalitate între norma contestată și articolele 20 și 116 din Constituție în partea în care vizează încălcarea principiului imparțialității judecătorului la examinarea cauzei.

26. Curtea reține că un atribut esențial al unui proces echitabil îl reprezintă principiul imparțialității judecătorului.

27. De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea Europeană, cu titlu de principiu, a reținut că este fundamental ca într-o societate democratică tribunalele să inspire încredere justițiabililor, art. 6 § 1 din Convenție impunând ca fiecare instanță să fie imparțială (cauza *Padovani v. Italia*, hotărârea din 26 februarie 1993, §27).

28. Astfel, cu referire la garanțiile unui proces echitabil Curtea Europeană a stabilit că imparțialitatea judecătorului se apreciază atât conform unei abordări subiective, care ia în considerare convingerile personale sau interesele judecătorului într-o cauză, cât și conform unui test obiectiv, care stabilește dacă judecătorul a oferit garanții suficiente pentru a exclude vreo îndoială motivată din acest punct de vedere (cauza *Demicoli v. Malta*, hotărârea din 27 august 1991, §40).

29. Curtea reține că, în vederea garantării principiului constituțional al imparțialității judecătorilor, prevederile Codului de procedură penală, care se aplică în modul corespunzător și în procesul contravențional, reglementează situațiile de incompatibilitate a judecătorului la examinarea cauzelor.

30. Curtea subliniază că instituția incompatibilității constituie un remediu procesual pentru situațiile în care prezumția de imparțialitate a judecătorului este pusă la îndoială. Judecătorul declarat incompatibil este împiedicat să participe la activitatea procesuală desfășurată într-o anumită cauză, în acest mod fiind respectate principiile de drept privind imparțialitatea și obiectivitatea modului de soluționare a litigiilor deduse judecătii.

31. Curtea menționează că prin edictarea dispozițiilor legale privitoare la incompatibilitate sunt vizate nu doar ocrotirea intereselor părților litigante, ci și realizarea unei optime administrări a justiției, prin pronunțarea unor hotărâri bazate pe lege și pe o deplină imparțialitate a judecătorilor.

32. Adițional, în ceea ce privește invocarea principiului constituțional al prezumției nevinovăției, garantat de articolul 21 din Constituție, Curtea reține că acesta nu este incident normelor contestate.

33. Sintetizând cele reliefate *supra*, Curtea conchide că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 386 alineatul (2) litera d) din Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218-XVI din 24 octombrie 2008, ridicată de către avocatul Eugeniu Fencovschi, în dosarul nr.4r-185/2017, pendinte la Curtea de Apel Bălți.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Tudor PANȚÎRU

*Chișinău, 27 iunie 2017
DCC nr. 67
Dosarul nr. 84g/2017*